

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 20.10.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/11233

Saksbehandler:
Marit Johanne Birkeland

Planlegging av snøskuterløyper og hensynet til reindriften

Motorferdselloven § 4a og forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 4a gir kommunene adgang til å fastsette snøskuterløyper for fornøyleskjøring. Lov og forskrift gir rammer for hvor løyper kan legges, hvilke hensyn kommunen plikter å ta i planleggingen, samt krav til prosess fram mot fastsetting av løyper.

Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 4a fjerde ledd, fastslår følgende: *"Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep."*

Reindrift er en arealavhengig næring. Naturforhold og reinens behov varierer gjennom året, og dette gjør det nødvendig å flytte reinen mellom ulike beiteområder i de ulike deler av beitesesongen. Reindriften arealer er reindriften viktigste ressurs, og i henhold til reindriften § 1 er det et nasjonalt ansvar å sikre reindriften arealer. Dette ansvaret påhviler både innehavere av reindriften retten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Snøskuterløyper kan komme i konflikt med hensynet til reindriften næringen. Motorisert ferdsel kan medføre forstyrrelser for reinen, herunder påvirke reinens forflytninger og beiteadferd. På vinteren trenger reinen ro for å begrense tapene av energi, protein og mineraler.

Dette brevet vil gi kommunene veiledning til hvordan interesser knyttet til reindrift skal ivaretas i prosessene knyttet til planlegging av snøskuterløyper. Brevet gjelder både for planlegging av nye snøskuterløyper og prosesser for å få fastsatt eksisterende løyper etter nytt regelverk. I de tilfeller kommunene utreder for å videreføre eksisterende løyper vil trolig kommunene allerede ha et kunnskapsgrunnlag om hvordan løypene fungerer i forhold til reindriften næringen.

Hva menes med "vesentlig skade og ulempe" for reindriften?

Motorferdselloven har et absolutt krav som tilsier at snøskuterløypene ikke skal være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften.

Løyper som virker inn på reindriften særverdiområder og minimumsområder vil normalt anses for å

være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften. Med særverdiområder menes flyttlei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall. Kommunen skal ta hensyn til viktige vinterbeiteområder.

Overnevnte føringer framkommer av Klima- og miljødepartementets merknader til § 4 a fjerde ledd i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag, og det er forutsatt at kommunene følger disse.

Ivaretaking av reindriften

Etablering av snøskuterløyper krever medvirkning, samarbeid, offentlighet og informasjon. Det er viktig at kommunen tidlig i prosessen tar kontakt med fylkesmannen og aktuelle sektormyndigheter som Vegvesenet, NVE, politiet med videre, for å finne mulighetsrommet for hvor løyper kan legges uten at de kommer i konflikt med de hensyn kommunene plikter å ta.

Kommunene må vurdere konsekvensene for reindriften allerede ved oppstart av planarbeidet. Så tidlig som mulig skal kommunen innhente et kunnskapsgrunnlag om reindriftsinteressene gjennom å:

- sjekke reindriftskart
- innhente informasjon fra Fylkesmannen om mulige reindriftsinteresser som vil kunne bli berørt
- kontakte berørte reinbeitedistrikt for å sikre seg utfyllende informasjon om reindriftsinteressene i det aktuelle arealet.

Reindriftens arealbrukskart kan være et nyttig verktøy ved oppstart av planarbeidet. Kartet viser beitebruken med en inndeling i 5 årstidsbeiter; vår-, sommer-, høst, høstvinter/førjuls- og vinterbeite, og er også kategorisert etter hvor intensiv bruken er. Kartene viser også områder for samling, flytting og trekkleier, plasseringen av reindriftsanlegg, samt de administrative grensene for reinbeiteområdene og reinbeitedistriktene.

Reindriftskartene er likevel utarbeidet som oversiktskart og i stor målestokk. Informasjonen i reindriftskartene må derfor brukes med forbehold om at denne er veiledende. Det er i denne sammenhengen viktig at supplerende informasjon om bruk av områdene innhentes fra reindriftsforvaltningen hos den enkelte Fylkesmann og hos reinbeitedistriktene. Tidlig dialog med reindriftsinteressene vil bidra til å hindre unødige konflikter.

Kommunens planlegging av løyper etter nytt regelverk skal skje i samråd med berørte reinbeitedistrikter. Kommunene må være oppmerksomme på at reindriftens arealbruk ofte foregår på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og at de ulike årstidsbeitene ofte er i ulike kommuner. Samtidig er det viktig å være bevisst at reindriftens arealbruk ikke er statisk, og at endringer i beitetilgang, snøforhold med videre kan medføre store endringer i arealbruk i enkelte år eller over tid. Ved utredning av løypene må det avklares hva som er å anse som normaltilstand, men også ha fleksibilitet til å møte spesielle situasjoner.

Gjennom tidlig dialog med Fylkesmann og reinbeitedistriktene bør kommunen avklare:

- Områder i kommunen der det ut fra reindriftshensyn vil være uaktuelt å legge snøskuterløyper, og der snøskuterløyper med stor sannsynlighet vil utløse klage fra

reindriftsinteressene, jf. kravet om at løyper ikke skal være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften.

- Områder i kommunen der snøskuterløyper kan legges på vilkår. Dette kan være områder som er viktige for reindriften i kortere perioder og der tiltak som ivaretar reindriften kan iverksettes. Kommunen kan for eksempel gi bestemmelser i løypeforskriftene om at løypene stenges på forlangende av reinbeitedistriktet, i perioder der dette ansees som nødvendig av reindriftshensyn. Dette kan for eksempel være aktuelt i forbindelse med flytting av rein. Kommunen vil være ansvarlig for at stengning blir gjort kjent. For å redusere behovet for stengning kan kommunen også fastsette bestemmelser om tidspunkt for åpning og stengning av løyper som erfaringsmessig og etter innspill fra reindriftsnæringen vil kunne komme i konflikt med reindriftsinteressene i gitte tidsrom.
- Områder i kommunen der det ut fra reindriftshensyn vil være uproblematisk å fastsette snøskuterløyper.

Kunnskap om reindriftsinteressene, sammen med kunnskap om de øvrige interessene som regelverket skal ivareta, må danne grunnlaget for vurdering av eventuelle snøskuterløyper og hvor disse kan lokaliseres. Etter utarbeiding av konkrete forslag til løypetraseer, samt bestemmelser om bruk, skal kommunen sende sitt forslag på høring jf. forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 4a, 3. ledd. Det er en forutsetning at berørte interessegrupper gis anledning til å uttale seg i høringsprosessen, herunder også reindriftsnæringen.

Kommunen kan i sine forskrifter sette vilkår som sier at løypen vil stenges etter behov fra reindriften. Dette kan være et resultat av en dialog med reindriftsnæringen som ivaretar flere hensyn samtidig.

Uavhengig av en slik bestemmelse vil fylkesmannen også ha adgang til å forby motorferdsel i løypene. Dette følger av § 9 i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag, som gir fylkesmennene adgang til å forby motorferdsel når det ansees nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta.

Miljødirektoratet vil samtidig oppfordre kommunene til å ha løpende dialog og godt samarbeid med reindriftsnæringen også etter at løypene er fastsatt.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Terje Qvam
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Norske reindriftssamers landsforbund			
Sametinget			